

Stoklar ve Enflasyon Muhasebesi Uygulaması: BIST30 İmalat İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme

Inventories and Inflation Accounting Application: An Evaluation on BIST30 Manufacturing Enterprises

Soner GÖKTEN^a Pınar OKAN GÖKTEN^b Batuhan F. MOLLAOĞULLARI^c

^aBaşkent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Ankara, Türkiye. sgokten@baskent.edu.tr

^bAnkara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, Ankara, Türkiye. pınar.okan@hbv.edu.tr

^cManisa Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Manisa, Türkiye. b.mollaogullari@cbu.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Enflasyon muhasebesi
Stoklar
Finansal tablolar

Gönderilme Tarihi 8 Ocak
2023

Revizyon Tarihi 20 Mart
2023

Kabul Tarihi 25 Mart 2023

Makale Kategorisi:

Araştırma Makalesi

Amaç – Bu çalışma ile Türkiye’deki şirketlerin finansal durum tablosundaki stoklar kalemi ile enflasyon arasındaki ilişkinin tespit edilmesi ve enflasyonun finansal tablolara etkisini tespit etmek amaçlanmıştır.

Yöntem – Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi modeli kullanılmıştır. Borsa İstanbul 30 endeksindeki, imalat şirketlerinin 2017- 2021 yılları arası yıllık finansal durum tablolarından elde edilen stoklar kalemi verisi kullanılarak, olası enflasyon muhasebesi sistemine geçişte ortaya çıkabilecek finansal durum, stoklar kalemi özelinde analiz edilmiştir.

Bulgular – Enflasyonist dönemler şirketlerin muhasebe politikalarını, kaynak ve varlık yapısını etkiler. Enflasyon muhasebesi uygulamaları ile şirketlerin fiyat değişimlerinden etkilenmiş ve doğruyu tam olarak göstermeyen finansal tablolarının enflasyona göre düzeltilmesi gerekmektedir. BIST 30 Endeksi’nde yer alan ve imalat sektöründe faaliyetlerini sürdüren şirketlerin stoklar kaleminde olası enflasyon düzeltmesi sonrası ortaya çıkan finansal durum, şirketlerin hem finansal durum tablosunda hem de kar veya zarar tablosunda büyük değişiklikleri beraberinde getirdiği hesaplanmıştır.

Tartışma – BIST30 endeksindeki imalat işletmelerinin stoklar kaleminde olası enflasyon düzeltmesi sonrası ortaya çıkacak enflasyon düzeltme farklarının, işletmelerin özkaynaklarında, stoklarında ve kar veya zarar tablosu üzerinde önemli derecede değişiklikler meydana getirmektedir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Inflation Accounting
Inventories
Financial statement

Received 8 January 2023

Revised 20 March 2023

Accepted 25 March 2023

Article Classification:

Research Article

Purpose – This study, it is aimed to determine the relationship between the inventories item in the statement financial position of companies and determined the effect of inflation on financial statements in Turkey and inflation.

Design/methodology/approach – In this study, the content analysis model, one of the qualitative research methods, was used. By using the inventories data obtained from the annual financial statements of manufacturing companies between 2017 and 2021 in the Borsa İstanbul 30 index, the financial situation that may arise in the transition to the possible inflation accounting system has been analyzed specifically for inventories.

Findings – Inflationary periods affect the accounting policies, liabilities and asset structure of companies. The financial statements of companies, which are affected by price changes and do not show the truth exactly, should be adjusted for inflation with inflation accounting applications. It has been calculated that the financial situation after the possible inflation adjustment in the inventories of the companies included in the BIST 30 Index and continuing their activities in the manufacturing sector brings about major changes in both the statement of financial position and the statement of profit or loss of the companies.

Discussion – Inflation adjustment differences that will occur after possible inflation adjustment in the inventory item of the manufacturing enterprises in the BIST30 index cause significant changes in the equity, inventories, and statement profit or loss of the companies.

Önerilen Atıf / Suggested Citation

Gökten, S., Oktan Gökten, P., Mollaogulları, B.F. (2023). Stoklar ve Enflasyon Muhasebesi Uygulaması: BIST30 İmalat İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme, İşletme Araştırmaları Dergisi, 15 (1), 718-731.

1. GİRİŞ

İşletmenin varlık, kaynak, gelir ve gider yapısının, aynı zamanda işletmenin finansal durumunun yönü hakkında doğru sonuçlara ulaşabilmek ancak finansal tabloların doğruluğu ve gerçeği yansıtması ile mümkündür. Bu çerçevede yüksek enflasyondan kaynaklı fiyat hareketlerini göz önünden bulundurmadan yapılan analiz ve çıkarımlar hem yöneticiler hem de paydaşların yanılığa düşmesine sebebiyet verecektir. (Akdoğan ve Tenker, 2007: 722).

Latince “inflare” (şişkinlik) kelimesinden türetilen ve fiyatlar genel seviyesindeki artışı oransal olarak ifade eden enflasyon, şirketlerin parasal, parasal olmayan varlıklarının arasındaki dengenin bozulmasına neden olurken aynı zamanda gelir ve gider unsurları üzerinde bozucu etkiler yapmaktadır. Dolayısıyla yüksek enflasyon dönemlerinde şirketler geleneksel muhasebeden elde ettikleri finansal bilgileri enflasyon seviyesini dikkate alarak düzeltmeye gitmek durumundadırlar. Şirketlerin finansal tablolarını etkileyerek şirketleri finansal açıdan gerçek durumdan uzaklaştıran enflasyon şişkinliğinden arındırılması, finansal tabloların doğru bilgiyi paydaşlara sağlıklı şekilde sunması ve finansal tablolardan beklenen yararın sağlanabilmesi ancak enflasyon muhasebesi uygulamaları ile mümkündür. Anlaşılabileceği üzere fiyatlar genel seviyesindeki sürekli artışları dikkate alarak şirketlere mali tablolarını düzeltme imkânı veren muhasebe sistemi “enflasyon muhasebesi” olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları 29 numaralı standart çerçevesinde değerlendirilen enflasyon muhasebesi ilk olarak IAS 29 Financial Reporting in Hyperinflationary Economies adıyla 1989 yılında, ülkemizde de “TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama” ismiyle 31/12/2005 tarihinden sonraki dönemleri için uygulanmak üzere 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Standart, bir ülkede üç yıllık kümülatif enflasyonun %100’e yaklaşması ve hesap döneminin başına göre enflasyonunun %10 veya daha fazla yükselmesi durumunda finansal tablolardaki bozulmayı önlemek ve finansal tablolardaki tarihi değerleri piyasa değerlerine çekmek maksadıyla enflasyon muhasebesi uygulamalarının yapılabileceğini not etmiştir. (IAS 29 – TMS 29).

Satın alma gücünün sistematik olarak azalması ve servetin yok edilmesi olarak tanımlanan enflasyon, ciddi finansal raporlama ve finansal yönetim sorunları yaratan ilkel bir olgudur. Fiyatlardaki istikrarsızlık, finansal raporların da yetersiz ve yanıltıcı olmasına yol açabilmektedir ve bu nedenle doğru muhasebe yöntemini kullanmak şirketin karar alma amaçları için önem arz etmektedir (Bello, 2017:1-2).

Enflasyonist dönemlerde, tarihi maliyetlere dayalı geleneksel muhasebenin ürettiği bilgilerden oluşan bilanço ve kar veya zarar tablosundaki birçok kalem, ortaya çıkan fiyat hareketlerinden etkilenmektedir. Özellikle imalat işletmeleri enflasyondan kaynaklı fiyat hareketlerinin hızlı olduğu dönemlerde, hammadde fiyat artışlarından olabildiğince kaçınmak için stok yapma eğiliminde olmaktadır. Bu çerçevede stoklar hesabında yapılacak enflasyon düzeltmesi şirket kar veya zarar tablosunda da değişime neden olacak dolayısıyla şirketin finansal oranlarında ve tutarlarında değişiklik meydana getirecektir.

Bu çalışmada BIST 30’da imalat sektöründe faaliyetlerini sürdüren şirketlerin 2017-2021 yılları arası enflasyon düzeltmesi yapılmamış stoklar kalemi ile düzeltme yapılması sonrası ortaya çıkan stoklar kaleminin sonuçları karşılaştırılmıştır. Böylece enflasyon düzeltmesi sonrası stoklar kaleminde ortaya çıkan değişimin boyutları ne düzeyde gerçekleştiği ve bu değişikliklerin şirketlerin finansal durumunda meydana getirdiği etki saptanılmaya çalışılmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Enflasyonun finansal tablolara etkisini inceleyen çalışmalardan oluşan literatür, Tablo 1’de sunulmuştur. Tablo 1 dikkate alındığında, Türkiye’de enflasyon muhasebesi uygulaması ilk olarak 2003 yılında yapılmıştır. 2004 yılı mali tablolarının düzeltilmesi ile de uygulamaya son verilmiştir. Dolayısıyla yerli çalışmaların büyük bir çoğunluğu bu dönemde yapılmış ve genellikle teorik olarak enflasyonun finansal tablolara etkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 1: Enflasyonun Finansal Tablolara Etkisini İrdeleyen Çalışmalar

Yazar /	Çalışmanın Başlığı	Açıklama
Serap AÇIK (2010)	Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerini Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi ve Türkiye’deki Yasal Düzenlemeler	Araştırmacı çalışmasında teorik olarak enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkileri incelemiş ve bu konuda yapılmış yasal düzenlemeleri araştırmıştır.
Prof. Dr. Sabri Burak ARZOVA Arş. Gör. Bertaç Şakir ŞAHİN (2022)	Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Süreçleri ve Enflasyon Muhasebesinin Finansal Tablolara Etkisi	Çalışmada enflasyon muhasebesinin TMS 29 ve BOBİ FRS standartları çerçevesinde değerlendirilmiş ve uygulamaya yönelik örnekler sunulmuştur. Araştırmacılar TMS 29 ve BOBİ FRS nin enflasyon muhasebesi uygulamaları konusunda eksiklikleri bulunduğunu ifade etmişlerdir.
Dursun KELEŞ (2015)	TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı Çerçevesinde Finansal Tabloların Düzeltmesi ve Finansal Analiz Sonuçları Üzerine Etkileri	Çalışmada enflasyonun finansal tablolardaki etkilerini azaltmaya yönelik uygulamalar incelenmiş ve TMS 29 kapsamında, enflasyon düzeltmesi sonrası sonuçların finansal tablolara ve oranlara etkileri ortaya konulmuştur.
Hakan ERKUŞ (2005)	Enflasyon Muhasebesi Düzenlemelerinden Sonra Tüm Yönleriyle Amortisman Uygulamaları	Çalışmada enflasyon muhasebesinden önce ve sonra vergi mevzuatında amortisman ile ilgili yer alan düzenlemeler diğer düzenlemelerle karşılaştırılmış ve detaylı olarak açıklanmıştır.
Turgut ÖZKAN (2005)	Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının Firmaların Finansal Yapıları Üzerine Etkileri	Araştırmacı enflasyon düzeltmesi öncesine göre düzeltme sonrası firmaların finansal yapılarında oluşan etkinin boyutlarının saptamaya çalışmıştır. Sonuç olarak yabancı paralı borçlar ve varlıklar oranlarının farklı şekilde etkilendiği, yabancı paralı pay kalemlerinin varlığı halinde rasyolarda artma ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.
Fevzi Serkan ÖZDEMİR Seçkin ARSLAN (2007)	Enflasyon Muhasebesinde Kullanılan Yöntemlerin Karşılaştırmalı Analizi	Çalışmada enflasyon düzeltme yöntemlerinin birbirleriyle olan benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyulmuştur.
Abitter ÖZULUCAN (2002)	Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkisinin Giderilmesinde Otofianzman Yöntemleri ve Enflasyon Muhasebesi Üzerine Bir Araştırma	Çalışmada SMMM, YMM’ler ile yapılan anket neticesinde enflasyon muhasebesi ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.
Abitter ÖZULUCAN (2002)	Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkileri, Türkiye Muhasebe Standardı- 2 ve Sermaye Piyasası Kurulu Seri: XI-No: 20 Çerçevesinde Önerilen Enflasyon Muhasebesi Yöntemi ve Enflasyon Muhasebesine Geçişte Alınabilecek Önlemler	Çalışmada TMS ve SPK tebliğleri karşılaştırılarak enflasyon muhasebesine geçişte alınabilecek önlemler tartışılmıştır.
Çağrı KÖROĞLU, Tuğba UÇMA (2005)	Enflasyonun Mali Tablolar Üzerine Etkisi ve Enflasyon Düzeltmesinin İşletmelere Uygulanması	Araştırmacılar enflasyon muhasebesinin uygulanabilirliği üzerinde durmuşlardır. Ayrıca enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkisine değinmişlerdir.

Aydın KARAPINAR Figen ZAİF Rıdvan BAYIRLI (2012)	Impact of Inflation Accounting Application on Key Financial Ratios	Makalede, enflasyon muhasebesinin temel finansal oranlar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Borsa İstanbul'da finans sektöründe faaliyet gösteren şirketler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmacılar parasal olmayan varlıkları daha gerçekçi bir şekilde değerlendirilmeleri şirketleri enflasyonun olumsuz etkilerinin üstesinden gelmelerini sağlayacaktır sonucuna ulaşmışlardır.
M.Asım KANTAR Hayri ABAR Turan ÖNDEŞ (2021)	Enflasyonun İşletmelerin Finansal Oranlarına Etkisi: BIST İmalat Sektöründe Bir Uygulama	Çalışmada enflasyonun finansal oranlara etkisi araştırılmış ve bunun sonucunda enflasyonun likidite oranları, karlılık oranı üzerine negatif etkisi olduğu ortaya koyulmuştur.
Oday TAMIMI, İldiko ORBAN (2020)	Hyperinflation and Its Impact on the Financial Results	Çalışmada, gelişmekte olan ülkelerin temel problemi olan hiperenflasyonun finansal sonuçlar üzerindeki etkisini göstermeyi amaçlanmaktadır. Araştırmacılar hiperenflasyonun finansal sonuçların yanıltıcı bir şekilde açıklanmasına yol açarak doğru kararlar alınmasını zorlaştırdığını ifade etmişlerdir.
Yaaqov GOLDSCHMİDT, Jacob YARON (1991)	Inflation Adjustments of Financial Statements	Makalede, finansal tabloların düzeltilmesi için Uluslararası UMS 29'daki muhasebe ilkelerinin sayısal örneklerle birlikte uygulanması için bir çerçeve sunulmuştur.
Cenap ILTER (2012)	Exploring the Effects of Inflation on Financial Statements through Ratio Analysis	Makalede, enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada düşük oranlarda bile enflasyonun finansal tabloları olumsuz etkilediğini gösterilmiştir. Bu nedenle UMS 29'un gerektirdiğinden daha düşük oranlarda bile finansal tablolara enflasyon düzeltmesi uygulamasının yapılması önerilmektedir.
Oduyayo OLAREWAJU Mzwandile MBAMBO Brian NGİBA (2020)	Effects of inflation accounting on organizational decisions and financial performance in South African retail stores	Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada enflasyon muhasebesinin perakende mağazalarının örgütsel kararları ve finansal performansı üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Araştırmacılar çalışma sonucunda perakende mağazaların her zaman enflasyondaki değişiklikleri dikkate almalarını ve finansal tablolarında daha doğru sonuçlar elde etmek için düzeltmeler yapmak üzere enflasyon muhasebesi tekniklerini uygulamalarını önermektedir.

3. ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Türkiye'nin son iki yıldır yaşadığı yüksek enflasyon şirketlerin finansal yapılarını, önemli ölçüde etkilemektedir. Şirketlerin finansal durum tablosundaki parasal kalemler ile parasal olmayan kalemlerin finansal durum tablosuna yansıtılmasındaki farklılık yüksek enflasyon dönemlerinde herhangi bir düzeltme işlemi yapılmadığı takdirde finansal tabloların homojenliğini bozarak mali kayıpları ortaya çıkarabilecektir. Başka bir deyişle yüksek enflasyon koşulları dikkate alınmadan finansal durum tablosunda cari para birimiyle ifade edilen parasal kalemler ile maliyet değerleriyle ifade edilen parasal olmayan kalemler ile oluşturulan

finansal tablolar doğruyu tam olarak gösteremeyecektir (Sevgener ve Hacirüstemoğlu, 1993 :4; Özulucan, 2002 :26). Dolayısıyla yüksek enflasyon dönemlerinde finansal tablolar düzeltme işlemine tabi tutulmazlarsa kendilerinden beklenen işlevi yerine getiremeyeceklerdir. Bu çerçevede düşünüldüğünde enflasyon muhasebesi uygulamasındaki amaç finansal tablolardaki kalemlerin raporlama tarihindeki paranın satın alma gücünde gösterilmesini sağlamaktır.

Finansal tablolarda yapılacak düzeltme işlemi “TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı” çerçevesinde yapılmak durumundadır. Standart, enflasyon düzeltmesi yapılması şartını herhangi bir oran şartına bağlamamaktadır. Ülkemiz bazında düşünüldüğünde enflasyon muhasebesinin uygulandığı 2004 yılında, temel olarak alınan TEFE'nin (şimdiki adıyla Yİ-ÜFE -Yurt içi Üretici Fiyat Endeksi) son üç yılda %100'ü geçmesi, TMS 29 için tek başına yeterli olmamaktadır. Standart, enflasyon muhasebesi uygulamalarının yapılabilmesi için diğer göstergeler ile değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Gedik,2021:1). İfade edilen diğer göstergeler ise aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır (TMS 29):

- Nüfusun çoğunluğunun varlıklarını yabancı para cinsinden veya parasal olmayan varlıklarda tasarrufta bulunması
- Nüfusun büyük bir kısmının parasal varlıkları yabancı para cinsinden fiyatlaması
- Vade fark etmesizin ticari faaliyetlerde satışlarda ve satın almalarda fiyatların enflasyondan kaynaklı olarak ilerde doğabilecek zararlar dikkate alınarak belirlenir,
- Faiz oranları, ücretler ve fiyatlar bir 'fiyat endeksi 'ne bağlıdır ve
- Son üç yıla ait toplam enflasyon oranı %100'e yaklaşmakta ya da aşmaktadır

Yüksek enflasyonun belirlenmesinde yani var olduğunun kabul edilmesinde yukarıda sayılan ek göstergeleri de içeren ekonomik durum dikkate alınmaktadır.

Enflasyon muhasebesi uygulamasındaki ilk adım finansal tablo kalemlerinin parasal ve parasal olmayan kalemler olarak belirlenmesidir. Bu ayrımın nasıl yapılacağı TMS 21 nolu standartta belirtilmiştir. TMS 21'e göre parasal kalem, elde tutulan para ile sabit veya belirlenebilir bir tutarda para olarak alınacak veya ödenecek varlık ve borçlar olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla bir hesap TMS 21'de bir önceki cümlede belirtilen niteliklere haizse parasal kalem değilse parasal olmayan kalem olarak değerlendirilmelidir. Parasal ve parasal olmayan kalemler enflasyon düzeltmesi çerçevesinde değerlendirildiğinde ise TMS 29'un 12,13 ve 14 nolu maddeleri çok da net olmamakla birlikte finansal bilgi kullanıcılarına yardım etmektedir. Standarda göre; “parasal kalemler hali hazırda raporlama dönemi sonundaki cari ölçüm birimine göre ifade edildiklerinden düzeltilmezler. Parasal kalemler elde tutulan para ile para olarak alınacak veya ödenecek kalemlerdir. Diğer tüm parasal olmayan aktif ve pasifler düzeltilirler.” şeklinde açıklanmaktadır. Özetle İlgili standart değerlendirildiğinde istisnalar hariç tutulduğunda parasal kalemler enflasyon düzeltmesine tabi olmazken, parasal olmayan kalemler genel bir fiyat endeksi kullanılarak düzeltileceklerdir. Parasal ve parasal olmayan finansal tablo kalemlerinin bir kısmına Tablo 2'de yer verilmiştir:

Tablo 2. Parasal ve Parasal Olmayan Kalemler

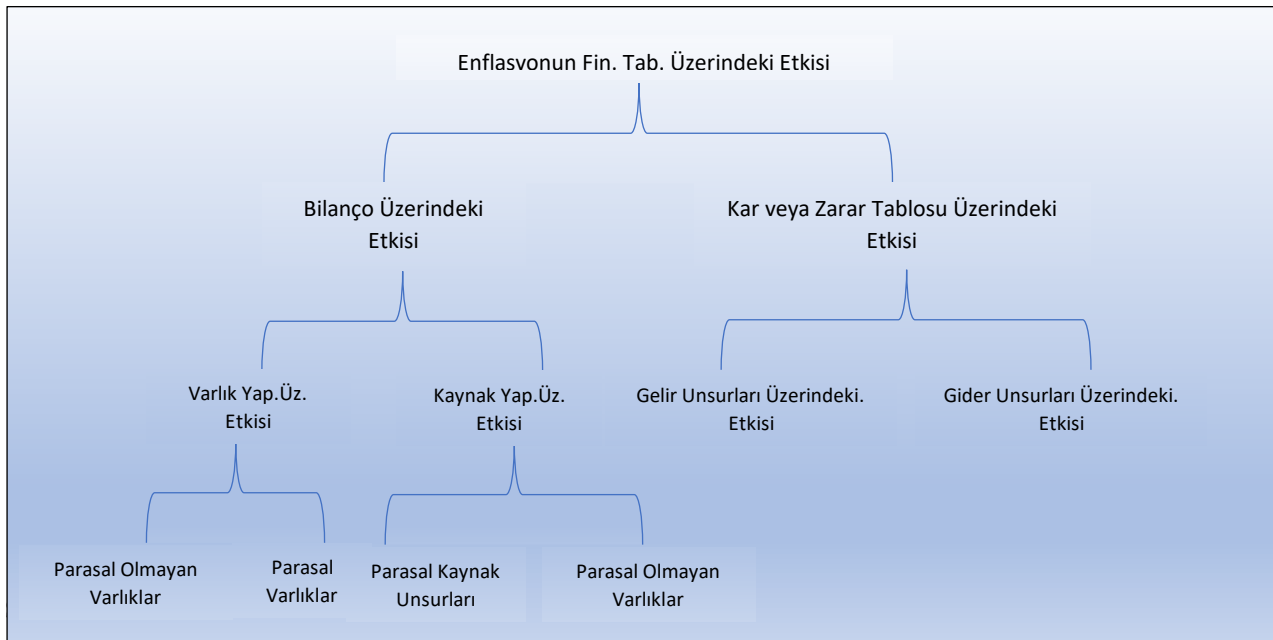
Parasal Kalemler	Parasal Olmayan Kalemler
Nakit ve bankalardaki mevduat	Şerefiye
Menkul kıymetler	Stoklar ve karşılıkları
Ticari alacaklar ve karşılıkları	Sabit Kıymetler
Şüpheli alacaklar	Maddi Olmayan Duran Varlıklar
Alacak senetleri ve diğer alacaklar	İştiraklerdeki yatırımlar
Nakit ve bankalardan alacaklar	Ertelenmiş gelirler
Ticari borçlar	Özkaynaklar
Tahakkuk etmiş giderler ve diğer borçlar	Hisse Senetleri
Ödenecek vergiler	
Ödenecek borçlar ve senetler	

Kaynak: Pwc, 2018, s:2 (inform.pwc.com)

3.1. Enflasyonun Finansal Durum Tablosu ve Kar veya Zarar Tablosu Üzerindeki Olası Etkileri

Finansal muhasebenin para birimi varsayımı istikrarlı bir para birimine dayanır. Ancak yüksek enflasyon dönemlerinde bu varsayım mali tablolarda ihlal edilmektedir (Konchitchki, 2011 :1). Satın alma gücünün sistematik olarak azalması ve servetin yok edilmesi olan enflasyon, zaman içinde ekonomik faaliyetlerin temel bir gerçeği haline gelmekte ve ciddi finansal raporlama ve finansal yönetim sorunları yaratmaktadır. Enflasyona göre yeterli düzeltme yapılmayan mali tablolar, şirketlerin mali durumunu ve performansını doğru bir şekilde göstermez. Dolayısıyla, düzeltilmemiş finansal tablolar, enflasyonist koşullar altında anlamsız ve hatta yanıltıcı olabilir (Goldschmidt ve Yaron, 1991 :1).

Bir sosyal bilim olarak muhasebe, mantıksal olarak içinde faaliyet gösterdiği çevreden etkilenirken, muhasebe sistemini etkileyen en önemli faktörlerden biri enflasyondur. Kabul edilemez enflasyon seviyesi, finansal sonuçların yanıltıcı bir şekilde açıklanmasına yol açarak doğru kararlar alınmasını zorlaştırmaktadır (Kramarova, 2021 :3). Bilindiği üzere enflasyon finansal tabloların homojenliğini bozarak finansal durum tablosunun aktif yapısını anlamsızlaştırırken bir diğer temel tablo olan kar veya zarar tablosunda fiktif karların oluşmasına sebep olmaktadır (Bilici, 2003 :65).

Şekil 1. Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkisi

Kaynak: Akdoğan ve Tenker, 2007'den derlenmiştir.

Enflasyonist dönemlerde şirketlerin aktifinde ve pasifinde bulunan parasal kıymetler enflasyonun değer azaltıcı etkisiyle karşı karşıya kalmaktadır. Dolayısıyla enflasyonist dönemlerde finansal durum tablosunda varlık kısmındaki parasal kalemleri fazla olan şirketler finansal açıdan zor durumda kalabilmektedir. Başka bir ifadeyle şirketler net parasal pozisyonlarında zarara uğrayabilmektedir. Fakat kaynak kısmındaki parasal kalemler kayıtlı değer üzerinden ödeneceği için bu anlamda kaynak kısmındaki parasal kalemleri fazla olan şirketlerin reel anlamda borç yüklerindeki azalmadan kaynaklı olarak enflasyondan nispeten olumlu sayılabilecek şekilde etkilenmektedir (Kaygusuz, 2003.s:5). Ancak bu gelir ve giderlerin büyüklüğü, alacakların ve borçların vadelerine ve enflasyondaki artış oranıyla doğrudan ilişkili olacaktır (Akdoğan ve Tenker, 2007 :725).

Para değerindeki olumlu veya olumsuz anlamda değişimler dikkate alındığında aynı oranda değerleri farklılaşan fakat satın alma güçleri sabit kalan parasal olmayan kalemler finansal durum tablosunda stoklar, sabit kıymetler özkaynaklar hesap grupları parasal olmayan kalemler için en açık ve uygun örneklerdir. Bu kalemlerin enflasyon dönemlerinde nominal değerlerinde yükselmeler olmaktadır fakat bu kalemler finansal durum tablosunda maliyet değerleri ile gösterilmektedirler. Bu durum gerçek değerlerin finansal durum

tablosunda gösterilmemesine neden olmaktadır. Dolayısıyla değerlerdeki farklılık yapılan finansal analizlerin ve bu analizleri dikkate alarak verilecek yatırım kararlarının başarısızlığına yol açacaktır. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde bilançolarında parasal olmayan varlıkların miktarı yüksek olan şirketler enflasyondan daha fazla etkilenmektedirler (Karapınar ve Gürdal, 2003 :18).

Fiyatların istikrarsızlaştığı dönemlerde kar veya zarar tablosu kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getiremeyecektir. Bu nedenle kar veya zarar tablosunun fiyat yükselişlerini dikkate alarak düzenlenmesi gerekmektedir. Kar veya zarar tablosu enflasyondan en çok etkilenen kalemlerden birisi satılan malın maliyetidir. Bu kalem üzerindeki enflasyonun etkisi işletmenin kar hesaplamalarında değişikliğe sebep olurken aynı zamanda fiktif karların oluşmasına neden olmaktadır. Daha açık bir ifadeyle stoklar, finansal tablolarda maliyet değerleriyle gösterildiklerinden ortaya çıkan fiyat değişiklikleri dikkate alınmamakta bu da Satışların Maliyeti hesabının olması gerekenden düşük görünmesine neden olmaktadır. Bu durum fiktif karları ortaya çıkartarak sermayenin vergilendirilmesine yol açarak şirketin geleceğine dair hatalı kararlar alınmasına sebep olabilecektir (Akdoğan ve Tenker, 2007 :730; Açık, 2010 :350).

Enflasyondan etkilenen bir diğer gider unsuru da amortisman giderleridir. Bu kalemde enflasyon düzeltilmesine gidilmemesi durumunda maddi duran varlıkların finansal durum tablosundaki maliyet değerleri üzerinden ayrılacağından vergi öncesi karın daha düşük çıkma ihtimali söz konusudur. Bu durum yine fiktif karların ortaya çıkmasına ve kar veya zarar tablosunun gerçeği yansıtmamasına neden olacaktır.

Kar veya zarar tablosu, işletme amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığı, şirket yönetiminin başarısının ölçülmesinde yatırım ve kar dağıtım planlarının değerlendirilmesinde, şirketin ekonomik gücünün belirlenmesi için paydaşların başvurdukları önemli finansal tablodur. Enflasyonist dönemlerde şirketlerin elde ettiği gelirler olması gerekenden daha fazla, bu gelirleri elde etmek için katlanılan maliyet ve giderler normalden daha düşük olarak kar veya zarar tablosuna aktarılmaktadır. Örneğin işletmenin satışlar kalemi, enflasyon dikkate alınmadan nominal değerler üzerinden raporlama yapıldıysa enflasyon ortamında şirketin olması gereken satış tutarını tam olarak ortaya koyamayacaktır. Çünkü farklı tarihlerde yapılan satışların rakamlarının enflasyondan kaynaklı olarak değişmesi sadece iki satış rakamının aritmetik olarak toplanmasıyla gerçek satış değerine ulaşamayacaktır (Yükçü ve Özkan, 2004 :25).

Enflasyondan kaynaklı olarak parasal varlıklarda meydana gelecek değer kaybı olasılığı şirketlerin parasal varlıklardan kaçışına sebep olmaktadır. Bu sebeple enflasyonist dönemlerde şirketler fiyatların oynaklığından daha az etkilenmek ve üretimlerini garanti altına almak için olabildiğince fazla stok yapma eğilimine girmektedirler (Altınışık, 2019 :12).

Kar veya zarar tablosuna benzer şekilde finansal durum tablosu da enflasyonist dönemlerde şirketlerin ekonomik değerini yansıtamamaktadır. Stokların finansal durum tablosuna tarihi maliyet değerleri ile kaydedilmesi sebebiyle fiyatların sürekli yükseldiği enflasyon dönemlerinde işletme varlıklarının olması gerekenden daha düşük değerlerde görünmesi gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca stokların tarihi maliyet değerleri ile değerlendirilmesi brüt satış karının yanlış hesaplanmasına neden olabilmektedir. Yani enflasyonist dönemlerde alım ile satım arasındaki geçen zamanın uzunluğu ortaya çıkacak fiktif karı artıracaktır (Altuncu, 2002 :27).

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli

Bu araştırmanın amacı; enflasyonun şirketlerin temel finansal tablolarından finansal durum tablosu ve kar veya zarar tablosu üzerindeki etkisi değerlendirmek ve Bist 30 endeksi imalat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin stoklar kaleminin yüksek enflasyondan kaynaklı olası enflasyon muhasebesi sistemine geçişte finansal tablolarda yaratacağı etkiyi araştırmaktır.

4.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, Borsa İstanbul 30 endeksi, imalat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin 2017- 2021 yılları arası yıllık finansal durum tablolarından elde edilen stoklar kalemi verisi kullanılarak, olası enflasyon muhasebesi sistemine geçişte ortaya çıkabilecek finansal durum, stoklar kalemi özelinde analiz edilmiştir.

Çalışma kapsamında BIST30 endeksinden yer alan şirketlerin 2017 -2021 yıllarındaki finansal durum tablosu birer yıllık dönemler halinde çalışma kapsamına dahil edilmiştir. Bu yılların seçilmesinin temel sebebi günümüze en yakın tarihlerdeki enflasyon oranlarının nispeten daha düşükken fakat yükselme eğiliminde olmasından kaynaklıdır. Çalışmada geleneksel manada üretim yapan 17 adet şirketin stoklar kalemi incelenmiştir. Araştırmada şirketlere ait kullanılan finansal tablolar, Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) internet sitesinden elde edilmiştir. Finansal durum tablosundan elde edilen stoklar kalemi verisi araştırmada kullanılmıştır.

4.3. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında TMS-21, TMS-29 hükümlerine yer verilmiştir. Bu çerçevede enflasyon düzeltmesi ile ilgili olarak parasal olmayan kalemlerin enflasyon düzeltmesinde, bu kalemlerin elde edilme tarihinden finansal durum tablosunun düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede genel fiyat endeksinde ortaya çıkan değişimler dikkate alınır (TMS 29 /15). Stoklar kalemi de parasal olmayan bir varlık olduğu için enflasyon düzeltmesi aynı şekilde yapılmalıdır. Fakat şirketlerin KAP 'tan elde edilen finansal durum tablosunda böyle bir ayrıntılı bilgiye ulaşılamamıştır. Dolayısıyla çalışmamızda, stoklar üzerinde enflasyon düzeltmesi yaparken yıl sonundaki stoklar kaleminin değeri dikkate alınmıştır. Bu durum çalışmamızın kısıtını oluşturmaktadır.

5.BULGULAR

Bu çalışmada enflasyonun, şirketlerin stoklar kalemine etkisi araştırılmıştır. Çalışmada, BIST 30 endeksi imalat sanayinde 2017-2021 yılları arasında işlem gören şirketlerin KAP 'tan elde edilen finansal durum tablosundan alınan veriler kullanılarak şirketlerin stoklar kalemi ve enflasyon arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur.

Tablo 3. 2017 – 2021 Bist 30 İmalat Sektörü Şirketleri Stoklar Kalemi Görünümü¹

Yıllar	2017	2018	2019	2020	2021
<u>Bist 30 imalat sektörü işletmeleri (stoklar = i.m.m + mamüller + tic. Mallar kalemi)</u>	Toplam	Toplam	Toplam	Toplam	Toplam
Aksa Enerji	144.859.756	198.333.132	198.600.078	123.069.211	221.961.722
Arçelik A.Ş.	3.742.569	5.042.884	5.583.122	7.016.035	16.588.953
Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	1.133.985	2.196.394	2.554.787	2.995.159	4.266.719
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	2.328.408	4.455.706	4.923.655	4.261.828	13.627.800
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	624.849	1.050.547	1.068.857	1.492.488	4.113.861
Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	905.109.457	901.157.200	1.154.050.909	1.130.002.427	4.788.969.820
Hacı Ömer Sabancı Holding	1.854.797	2.486.880	2.795.823	3.304.949	6.319.428
Hektaş Ticaret T.A.Ş.	64.557.720	189.538.243	189.222.313	294.640.683	679.108.498
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	386.158.434	861.915.946	994.665.997	765.246.595	1.353.514.108
Koç Holding	8.962.975	10.483.971	11.149.100	13.887.388	30.035.011
Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	544.560	637.035	501.451	518.835	2.249.159
Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	202.730	468.280	605.213	857.968	1.863.963

¹ Tüm tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk lirası (TL) olarak gösterilmiştir.

Tekfen Holding	236.227	425.284	374.322	441.966	980.323
Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	470.763	453.389	381.763	600.513	1.139.791
Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	2.047.898	3.316.773	3.572.259	3.512.943	8.859.458
Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	1.988.870	2.799.550	3.572.356	3.905.071	7.288.675
Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2.891.285	2.782.284	2.791.094	3.963.028	9.392.905

Tablo 4. 2017 – 2021 Yılları Arası Enflasyon Rakamları

Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE)		Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)	
2021 Yıllık	79,89%	2021 Yıllık	36,08%
2020 Yıllık	25,15%	2020 Yıllık	14,60%
2019 Yıllık	7,36%	2019 Yıllık	11,84%
2018 Yıllık	33,64%	2018 Yıllık	20,30%
2017 Yıllık	15,47%	2017 Yıllık	11,92%

Kaynak: tcmb.gov.tr

Genel olarak değerlendirildiğinde şirketler enflasyon dönemlerinde üretim akışını bozmamak, maliyetleri kontrol altında tutmak ve lojistikte meydana gelebilecek aksaklıklardan etkilenmemek adına stok yapma eğilimindedirler. Çalışmada kullanılan şirketlerin stoklar (İ.M.M +Mamuller + Tic. Mallar) kalemi verileri incelendiğinde ve Tablo 4'teki enflasyon rakamları ile değerlendirildiğinde, TÜFE ve Yİ-ÜFE'nin stabil olduğu 2017-2019 yılları arası şirketlerin stoklar kalemlerinde olağan yüzdelerde artışlar söz konusudur. Fakat TÜFE ve Yİ-ÜFE'nin sıçrama yaptığı 2020-2021 yılları arasında yine şirketlerin stoklarının enflasyon rakamlarındaki yüksek artış gibi kat be kat arttığı görülmektedir. TMS 29, enflasyon dönemlerinde tarihi ve cari değeri kullanarak hazırlanan finansal tabloların düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücünü temel almadıkları müddetçe mutlak bir gösterge olarak kabul edilemeyeceği hususunun altını çizmektedir. Dolayısıyla finansal tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması gerekmektedir. Aksi durum finansal tabloların karşılaştırılabilir olma özelliğini yitirilmesine neden olacaktır.

Araştırma çerçevesinde Tablo 3'te verilen şirketlerin parasal olmayan bir varlık olan stoklar (İ.M.M +Mamuller + Tic. Mallar) kalemine, TMS 29 'un önerdiği genel fiyat düzeyi muhasebesine göre düzeltme işlemi yapılacaktır. Genel fiyat düzeyi muhasebesi, finansal tabloların düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücüne göre düzenlenmesini ve hesapların bu tarihteki para değerine göre düzeltilmesini temel alan yöntemdir. (Akdoğan, Tenker, 2007 :742) Bu yöntemin temel amacı farklı dönemlerde kullanılan liranı, dönem sonundaki liranın satın alma gücüne indirgemek ve tüm rakamların karşılaştırılabilirliğini sağlamaktır. Bu da aynı satın alma gücüne sahip para birimi üzerinden finansal tablo kalemlerini daha güvenilir hale getirmektedir (Açık, 2006: 353). Bu yöntemde parasal olmayan kalemlerin düzeltilmesinde şu formülden yararlanılmaktadır:

$$\text{Parasal olmayan kalemin tarihi değeri} \times \frac{\text{Dönem sonu endeks}}{\text{Kalemin İşletmeye gir. Tarihteki Endeks}}$$

Yukarıdaki formüle göre Tablo 3'teki şirketlerin 2021 yılına ait stoklar kalemi 2020-2021 dönemi Yİ -ÜFE² rakamları (Tablo 4) dikkate alınarak düzeltme işlemine tabi tutulduğunda baz alınacak düzeltme katsayısı aşağıdaki gibidir;

$$\text{Düzeltilme katsayısı} = \frac{78,89}{25,15} = 3,136$$

Tablo 5. Bist 30 İmalat Sektörü Şirketleri Stoklar Kalemi Düzeltilmiş Görünümü

Yıllar	2021	Düzelme Katsayısı	Genel fiyat düzeyi muhasebesine göre düzeltilen tutar
BIST 30 İMALAT SEKTÖRÜ İŞLETMELERİ (Stoklar = İ.M.M + Mamüller + Tic. Mallar Kalemleri)	Toplam		Toplam
Aksa Enerji	221.961	3,136	696.071
Arçelik A.Ş.	16.588.953	3,136	52.022.957
Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	4.266.719	3,136	13.380.431
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	13.627.800	3,136	42.736.781
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	4.113.861	3,136	12.901.068
Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	4.788.969	3,136	15.018.209
Hacı Ömer Sabancı Holding	6.319.428	3,136	19.817.726
Hektaş Ticaret T.A.Ş.	679.108	3,136	2.129.684
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	1.353.514	3,136	4.244.620
Koç Holding	30.035.011	3,136	94.189.794
Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	2.249.159	3,136	7.053.363
Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	1.863.963	3,136	5.845.388
Tekfen Holding	980.323	3,136	3.074.293
Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	1.139.791	3,136	3.574.385
Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	8.859.458	3,136	27.783.260
Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	7.288.675	3,136	22.857.285
Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	9.392.905	3,136	29.456.150

Tablo 5'te görüldüğü üzere düzeltme sonrası bilançonun aktif tarafında stoklar kaleminden kaynaklı olarak artış, buna karşılık ise pasif tarafta sermaye endekslemesi nedeniyle aynı miktarlarda artış olacaktır. Bilanço dengesini sağlayan bu tutarlar enflasyon düzeltme kazancı olarak tanımlanmaktadır. Buradan hareketle aşağıda Tablo 6'da stoklar kalemi üzerinde yapılan enflasyon düzeltmesinin şirketlerin 2021 yılı özkaynaklarında ortaya çıkaracağı olası etki oransal olarak gösterilmektedir.

² Enflasyonu gösteren endeksler arasındaki fark dikkate alındığında bu çalışmanın amacı çerçevesinde hesaplamalarda ÜFE (2014 yılından itibaren Yİ-ÜFE) kullanılmıştır.

Tablo 6. Enflasyona Göre Düzeltilmiş Stoklar Kaleminin Özkaynaklara Etkisi

Yıllar	2021	Genel fiyat düzeyi muhasebesine göre düzeltilen tutar (Stoklar)	Düzeltilmiş Stoklar Özkaynaklara Yüzdesel Etkisi
BIST 30 İMALAT SEKTÖRÜ İşletmeleri (Stoklar = İ.M.M + Mamüller + Tic. Mallar Kalemi)	Özkaynaklar	Toplam	Yüzde
Aksa Enerji	10.584.208	696.071	7%
Arçelik A.Ş.	21.055.215	52.022.957	247%
Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	25.835.210	13.380.431	52%
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	84.547.604	42.736.781	51%
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	10.148.538	12.901.068	127%
Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	4.028.258	15.018.209	373%
Hacı Ömer Sabancı Holding	103.604.182	19.817.726	19%
Hektaş Ticaret T.A.Ş.	1.412.165	2.129.684	151%
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	9.961.568	4.244.620	43%
Koç Holding	121.105.062	94.189.794	78%
Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	12.719.030	7.053.363	55%
Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	4.162.627	5.845.388	140%
Tekfen Holding	7.725.460	3.074.293	40%
Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	5.743.391	3.574.385	62%
Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	17.827.517	27.783.260	156%
Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	49.363.708	22.857.285	46%
Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	9.441.862	29.456.150	312%

Tablo 6'daki oranlar incelendiğinde enflasyon düzeltilmesinin en az Aksa Enerji şirketinin özkaynakları üzerinde etki ettiği görülmektedir. Aksa Enerji klasik anlamda mamul üretim işletmesi olmamasından kaynaklı olarak stoklar kalemi düşüktür ve bu durum stoklar kalemindeki enflasyon düzeltilmesinin özkaynaklara etkisinin sınırlı olmasına neden olmuştur. En yüksek etkiyi ise özkaynaklar kalemi diğer üretim işletmelerine göre düşük olan Gübre Fabrikaları T.A.Ş.'de görmekteyiz.

Gelir idaresi başkanlığınca hazırlanan Vergi Usul Kanununun mükerrer 298/A maddesi çerçevesinde yapılacak enflasyon muhasebesi işlemleri ile ilgili olarak yayınlanan taslakta yapılması gereken muhasebe kayıtlarına göre parasal olmayan kalemlerin enflasyon düzeltilmesi sonrası ortaya çıkan olumlu farkın, enflasyon düzeltme hesabına aktarılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu hesapta biriken düzeltme farkları daha sonra geçmiş yıl karları hesabına aktarılarak kapatılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Dolayısıyla çalışma kapsamında olası enflasyon düzeltilmesine tabi tutulan stoklar kaleminin şirketlerin özkaynaklar kaleminde yüksek artışları beraberinde getireceği çok açıktır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Yüksek enflasyonlu dönemlerde şirketlerin finansal tablolarının doğru ve sağlıklı finansal bilgi üretebilmeleri için enflasyon muhasebesi uygulamalarını dikkate almaları gerekmektedir. Enflasyon muhasebesi uygulamaları finansal tabloların hem cari değerlerle gösterilmesini sağlamakta hem de bu tabloların objektif bir şekilde karşılaştırılmasına imkân tanımaktadır. Bu çerçevede makalede stoklar kaleminin BİST 30 imalat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin stoklar kaleminde olası enflasyon düzeltilmesi sonrası ortaya çıkacak enflasyon düzeltme farklarının genel çerçevede finansal durum tablosu üzerinde etkisini, özelde ise stoklar

ve özkaynaklar kalemlerinde meydana getireceği değişiklikler ve bu değişikliklerin işletme açısından ne anlama gelebileceği tartışılmıştır.

Finansal tablolarda maliyet değerleriyle kaydedilen parasal olmayan varlıklar (makalede incelendiği üzere stoklar kalemi) kayıtlara giriş tarihinden itibaren başlamak üzere enflasyon düzeltmesine tabi tutulurlar. Makalede analize tabi tutulan şirketlerin stoklar kalemi incelendiğinde hangi stok kaleminin ne zaman kayıtlara girdiği bilinmediğinden dolayı stoklar kalemi için temel alınan enflasyon düzeltme endeksi Yİ-ÜFE'nin 3 kat artış gösterdiği 2020 -2021 yılları arasındadır. Bu yıllar arasında endeks resmi rakamlara göre %25'ten %79'a yükselmiştir.

Araştırma kapsamında şirketlerin stoklar kalemi incelendiğinde klasik anlamda üretim yapan işletmelerin enflasyonun yükselmeye başladığı yıllarda stoklar kalemini enflasyon ile paralel olarak artırdığı görülmektedir. Şirketler, enflasyonun etkilerinden en az şekilde etkilenmek, üretim faaliyetlerini sekteye uğramasını engellemek, lojistik sıkıntılar yaşamamak için enflasyon dönemlerinde stok yapma eğilimindedirler ve bu durumu analiz çerçevesinde incelenen şirketlerin finansal durum tablolarında da görülmektedir. Enflasyon muhasebesi uygulamaları ya da düzeltmeleri stoklar kalemi güçlü olan şirketlere kar veya zarar tablosu çerçevesinden düşünüldüğünde bu tabloya olumlu şekilde yansımaya olacaktır. Bu durum dolaylı yoldan özkaynaklara ardından da sonuç olarak bilançoya olumlu şekilde yansımaya olacaktır.

Enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde hammadde, mamul, ticari malların fiyatları hızlı yükseliş eğilimindedir. Bu durum şirketlerde fiktif karlara yol açmaktadır. Enflasyon düzeltmesi ile stokların maliyetleri, enflasyondan arındırılacağı için stoklar kalemi yüksek tutarlarda olan şirketlerde yapılan düzeltme brüt kar marjlarının düşmesine yol açabilir. Fakat parasal olmayan hesaplarda enflasyon düzeltmesi sonucu ortaya çıkacak muhtemel olumlu düzeltme farkları, bu durumda dengeleyici bir unsur olacaktır.

Tarihi değerlere göre hazırlanan finansal tabloların enflasyonist dönemlerde cari fiyatlarla değerlendirilmesi gerekmektedir. TMS 29, enflasyon muhasebesi uygulamalarının yapılabilmesi için sayısal anlamda bazı göstergeleri sıralamış fakat bunun da tek başına yeterli olmayacağını, enflasyon muhasebesi uygulamasının hayata geçirilmesi için diğer göstergeler ile değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Standart kalemlerin cari satın alma gücüne getirmek için genel fiyat endeksi ile çarpılması gerektiğini ifade etmiş bu endeksinde satın alma gücünü gösteren endeks olması gerektiğinin altını çizmiştir. Dolayısıyla standart tam açık olmamakla birlikte Tüketici Fiyat Endeksini işaret etmiştir. Ancak ülkemizde 2004 yılında uygulanan enflasyon muhasebesi uygulamasında Vergi Usul Kanununa göre ÜFE (2014 yılından itibaren Yİ-ÜFE) temel alınmış ve enflasyon düzeltmeleri bu endekse göre yapılmıştır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2022 yılı aralık ayı hariç rakamlar %100 geçmiş ve enflasyon muhasebesi uygulanması için gerekli şartlar oluşmuştur. Dolayısıyla ülkemizde enflasyon muhasebesinin uygulanıp uygulanmayacağına ve hangi endeksin seçilmesine dair karar verecek olan Kamu Gözetim Kurumu'nun hızlı davranıp işletmeleri bu anlamda bilgilendirmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Açık, S. (2010). Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerini Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi ve Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 345-360.
- Akdoğan, N., Tenker, N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 12. Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi
- Altınışik, İ. (2019). Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi ve Bu Etkileri Gidermeye Yönelik Yöntemler. *İksat Yayınları, Ankara*.
- Altuncu, H., (2002). Enflasyonun Varlıklar ve Kaynaklar Üzerine Etkisi ve Enflasyon Muhasebesi, Vergi Raporu, Sayı 58, 22-37.

- Arzova, S. B., & Şahin, B. Ş. (2022). Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Süreçleri ve Enflasyon Muhasebesinin Finansal Tablolara Etkisi. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 32(170).
- Bello, A. (2017). Accounting for Inflation: Arguments of Recognition in Islamic Accounting Standards. In SHS Web of Conferences (Vol. 34, p. 09004). EDP Sciences.
- Bilici, N. (2003). Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkilerini Azaltmak İçin Türkiye’de Uygulanan Önlemler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1-2).
- Erkuş, H. (2005). Enflasyon Muhasebesi Düzenlemelerinden Sonra Tüm Yönleriyle Amortisman Uygulamaları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (27), 188-202.
- Gedik, A. (2021). “İllaki Enflasyon Muhasebesi”, *Dünya Gazetesi*, (03.12.2021). <https://www.pwc.com.tr/tr/medya/kose-yazilari/asli-gedik/illaki-enflasyon-muhasebesi.html> (Erişim tarihi: 15.10.2022)
- Goldschmidt, Y., & Yaron, J. (1991). Inflation Adjustments of Financial Statements: Application of International Accounting Standard 29: Financial Reporting in Hyperinflationary Economies (No. 670). The World Bank.
- https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_29_2018.pdf (Erişim tarihi: 01.11.2022)
- <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/pwc-in-depth-ias-29-becomes-applicable-argentina.pdf> (Erişim tarihi: 03.11.2022)
- İlter, C. (2012). Exploring the effects of inflation on financial statements through ratio analysis. *Available at SSRN 2186707*.
- Kantar, M. A., Hayri, A. B. A. R., & Öndeş, T. (2021). Enflasyonun İşletmelerin Finansal Oranlarına Etkisi: BIST İmalat Sektöründe Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (90), 1-18.
- Karapınar, A., Gürdal, K. (2003), *Enflasyon Muhasebesi*, Tesmer Yayınları, Ankara
- Karapınar, A., Zaif, F., & Bayırlı, R. (2012). Impact of Inflation Accounting Application on Key Financial Ratios. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 44-57.
- Kaygusuz, S. Y. (2003). Enflasyon Muhasebesi (Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesi). *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 5(2).
- Keleş, D. (2015). TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı Çerçevesinde Finansal Tabloların Düzeltilmesi ve Finansal Analiz Sonuçları Üzerine Etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 31-52.
- Konchitchki, Y. (2011). Inflation and Nominal Financial Reporting: Implications For Performance and Stock Prices. *The Accounting Review*, 86(3), 1045-1085.
- Köroğlu, Ç., & Uçma, T. (2005). Enflasyonun Mali Tablolar Üzerine Etkisi ve Enflasyon Düzeltmesinin İşletmelere Uygulanması. *Mevzuat Dergisi*, 8(90), 15-27.
- Kramarova, K. (2021). The global problem of inflation and need for inflation adjusted-financial reporting. In SHS Web of Conferences (Vol. 129, p. 09010). EDP Sciences.
- Olarewaju, O., Mbambo, M. A., & Ngiba, B. (2020). Effects of inflation accounting on organizational decisions and financial performance in South African retail stores. *Odunayo Olarewaju, Mzwandile Mbambo and Brian Ngiba (2020). Effects of inflation accounting on organizational decisions and financial performance in South African retail stores. Problems and Perspectives in Management*, 18(4), 85-95.

- Özdemir, F. S., & Arslan, S. (2007). Enflasyon Muhasebesinde Kullanılan Yöntemlerin Karşılaştırılmalı Analizi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 87-104.
- Özkan, T. (2005). Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının Firmaların Finansal Yapıları Üzerine Etkileri. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (15), 49-72.
- Özulucan, A. (2002). Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkisinin Giderilmesinde Kullanılan Otofinsman Yöntemleri ve Enflasyon Muhasebesi Üzerine Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 57(04).
- Özulucan, A. (2002). Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkileri, Türkiye Muhasebe Standardı-2 ve Sermaye Piyasası Kurulu Seri: XI-NO: 20 Çerçevesinde Önerilen Enflasyon Muhasebesi Yöntemi ve Enflasyon Muhasebesine Geçişte Alınabilecek Önlemler. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 9(1), 25-42.
- Sevgener, A. S., Hacırüstemoğlu, R (1993); Yönetim Muhasebesi, 4. Baskı, İstanbul, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları
- Tamimi, O., & Orbán, I. (2020). Hyperinflation and Its Impact on the Financial Results. *Intellectual Economics*, 14(2), 5-16.
- Yükçü, S., & Özkan, S. (2004). SPK Tebliğleri ve 5024 Sayılı Kanun'a Göre Enflasyon Muhasebesi. Yaklaşım Yayıncılık.